

İŞÇİ SINIFI NE ZAMAN HAREKETLENİR?

Aydınlık Gazetesi, 22 Mart 2016

Yıldırım Koç

Türkiye’de nüfusun yüzde 70’i yaşamını işgücünü satarak kazanıyor; işçisi, memuru, sözleşmeli personeli ve geçici personeliyle işçi sınıfını oluşturuyor.

Sıradan insanlardan oluşan bu kitle hayatından memnunsanız, siz kim olursanız olun, bu insanları harekete geçiremezsiniz. Bu insanları ancak geçim kaygısı veya can korkusu harekete geçirebilir.

KENDİLİĞİNDENİ HAREKETİN ÖNKOŞULLARI

İşçi sınıfının kendiliğinden hareketinin gelişmesinin bazı nesnel önkoşulları vardır.

Kapitalizm, işçilerin ürettiği değerın bir bölümüne (artık-değer) üretim araçları mülkiyetine sahip olan sermayedarlar tarafından el konduğu üretim biçimidir. Ancak kapitalizm işçilerin yaşam standardını da yükseltebilir. Emperyalist sömürüye maruz kalan bir ülkede de halkın yaşam standardı yükselebilir. Türkiye’de 1946-2015 döneminde halkın yaşam standardında görülen gelişme bunun somut örneğidir.

Ancak bu gelişme iniş çıkışlarla gelişir. Gerek bir ülke ekonomisinin, gerek kapitalist dünyanın küresel ekonomisinin iniş çıkışları, gerek de ülke içindeki büyük kargaşalar ve iç savaşlar, işçi sınıflarının gerçek gelirlerinde ve haklarında önemli kayıplara (mutlak yoksullaşma) yol açabilir. Ülkeler arasındaki savaşlar da halkın canına, temel değerlerine ve mal-mülküne zarar verebilir.

MİNDER TUTUŞACAK

Kitleler ancak dönem dönem gündeme gelen böylesi durumlarda canları ciddi biçimde yandığında tepki gösterir, ancak oturdukları minder tuttuğunda ayağa kalkar. Bıçağın kemiğe dayandığı ve hatta kemiği deldiği dönemler, işçi kitesini eyleme hazırlar.

İşçi sınıfının kendiliğinden mücadelesinin gelişmesinin birinci önkoşulu mutlak yoksullaşmadır. Gerçek gelirlerde ve mevcut haklarda önemli bir geriye gidiş yaşanıyorsa, tepki eğilimi gelişir.

İşçiyi eyleme iten, yaşam standardının düşüklüğü veya yüksekliği değil, bu standardın düşmesi veya düşme tehlikesidir. Ancak bu düşüş, işçinin diğer aidiyetleriyle bağlantılı bir sorunun sonucuysa, kitlelerce “kabul edilebilir” nedenlere bağlıysa ve diğer sınıf ve tabakalar da aynı sorunu yaşıyorsa, mutlak yoksullaşmaya karşın önemli bir tepki gelişmez.

Toplumda diğer kesimler zenginleşirken, işçilerin koşullarının iyileşmemesi (*nispi yoksulluk*) durumunda ise mücadele eğilimi daha zayıftır.

Yüksek oranlı enflasyon, sürekli bir mutlak yoksullaşma tehdidi olduğundan, enflasyonun yüksek olduğu dönemlerde eylemlilik eğilimi güçlenir.

KENDİSİNİ GÜVENDE HİSSEDECEK

İşçi sınıfının mücadelesinin gelişmesinin ikinci önkoşulu hâkim sınıflar cephesinde, hükümette, devlette bir gedik veya çatlaktır. İşçi sınıfı, mücadeleye girdiğinde başarı şansını sezerse harekete geçer. Bu durum ise ancak hâkim sınıfların, hükümetin, devletin zayıflamasıyla mümkündür.

Sıradan bir işçi, yüzyılların getirdiği deneyimle, en risksiz ve bedeli en düşük seçeneklerle sorun çözmeye çalışır. Ancak bu risksiz ve bedelsiz seçeneklerin işe yaramaması ve sorunun büyüyerek sürmesi durumunda, sınıf kimliğine, sınıf bilincine ve sınıf mücadelesine mecburen yönelir.

İşçi sınıfının kendiliğinden mücadelesinin gelişmesinde önemli diğer bir etmen, bölünmüş durumdaki hâkim sınıfların bir bölümünün işçi sınıfını kendi safına ve böylece aktif politikaya çekme çabasıdır.

Hâkim sınıflar cephesinde bir zayıflama olmadan yaşanan mutlak yoksullaşma, toplumsal patlamalara değil, toplumsal çürümeye yol açar.

Bugünkü durumu bu etmenler çerçevesinde değerlendirmek gerekir. Bu değerlendirme de nesnel ve bilimsel olmalı, sübjektivizme düşmemelidir.